„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком недељом**, на целом табаку, а и **уторником** на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 155. **У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 10. (22.) ОКТОБРА 1876.** **ГОДИНА XI.**

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ“.

Београд 8. окт. (Предан 8. у 10 сати, стигао 8. у 12 сати 50 мин.)

Прекјуче Срби напали Турке у свима утврђењима око Зајечара, бој жесток, наши најпре потиснути од претежније силе, после дође помоћ, те ускочивши у опкопе бајонетима и кундацима истераше непријатеља, заузеше турска утврђења у Лубници и Трнавцу.

Цетиње 8. окт. (Предан у 7 сати 15. мин. стигао 9. у 8 сата 15 м.)

Овај час стиже радостни глас да се град **Медун са целом посадом и свом убојном спремом предао.** Главнокомандујући војвода Божо Петровић управио је ову депешу кнезу: „Његовој свјетлости књазу црногорском Николи I. Милостиви господару! Ево четири мјесеца да ваша јуначка војска држи у опсади град Медун. Под њим смо одржали двије велике битке, у којима су најсјајније побједе биле на страни ваших јунака. Под њим је преко десет хиљада Турака погинуло, а доста је и наше браће под зидовима његовим остало. Но просте да су те жртве! Данас је, господару, Медун ваш. 500 турских војника, топови и сва муниција пљен су ваших војника. Живили господару! Живила свијетла кнегиња! Живио насљедник књаз Данило! Сва војска са мном тако кличе. Ваш рођак, главнокомандујући Божо Петровић.“

Цетиње 8. окт. (Предан у 7 сати 15 мин. стигао 9. у 8 сата 23 м.)

Услед радоснога гласа о предаји Медуна града са целом посадом, топовима и свом муницијом, ноћас велико весеље, певање и пуцање на Цетињу, варош величанствено осветљена. Кнез прима многобројна честитања непрекидно.

Цетиње 8. окт. (Предан 8. у 7 с. 15 мин. стигао 9. у 8 сата 25 м.)

Опет успех и весеље, **турска војска побегла са Височице и Маљата**, Црногорци их гонили **до у Спуж, узели оружја, шатора, коња.**

ДЕСНО КРИЛО.

Европска је дипломација доспела до вршка своје мудрости. Русија, Немачка и Италија одбиле су шестомесечно примирје, које је Турска понудила српским кнежевинама услед велесилног посредовања. На то је Енглеска одговорила, да у таким приликама сматра свако даље посредовање неупутним. То је и најпаметније, што се могло учинити, јер нема никаква смисла протезање и дипломатско крпарење, где је криза источне Европе толико сазрела, да је ред на догађаје, велике догађаје, који ће одлучити судбину тог краја светског за толике векове и наштаје. Дипломација је, почињући од мостарске конзуларне комисије до потоњег посредовања у ствари примирја, свршила своје. Прекидајући даље празне разговоре, одаје она тиме дужно признање наступајућим догађајима и судбинској изреци.

И збиља догађаји се приближују брзим корацима. Забринута Европа прислушкује већ ратну трубу и топот коња донских Козака. Вест из Букурешта јавља, да је Русија склопила уговор са румунском железницом због евентуалног превоза војске руске. То је знак, да ће Русија угазити у крв за најкраће време, да ће снагом оружја свог скрхати турско господство, које посрамљује цео образован свет својим трајањем, и да ће автономисати балкански полуоток, ускрснути државе и народе из тешке тмине од пуних пет векова. Зајечаће Балкан од звекета оружаног и од те убојне јеке пробудиће се стари јунаци и стара слава те класичне, ал толи несретне земље.

Шта ће остали, неславски свет чинити, кад се буде тај повеснички акт довршавао? Како ли ће се понашати остала Европа за време тог славенско-турског рата? Донекле може се определити у напред, какав ће положај велесиле европске заузети према том развитку источних догађаја. Већ та околност, што Немачка и Италија уз Русију одбијају турску понуду примирја на шест месеци, јемчи, да ће средња Европа не само остати неутрална за време истог рата, већ да ће се са те стране уједно и настојати, да та неутралност буде благонаклона према Славенству, т. ј. да се неизврзе из тог руско-турског рата општи светски сукоб.

У ту средњу Европу спада и ова, таковза на аустро-угарска, држава. По саставу и положају свом она би позвана била, да делотворно утиче на развој источних догађаја. Ал' сустав унутарње јој политике спрачава је и заплеће на сваком кораку, који она учини на пољу спољне политике. Начело мађарско-немачке превласти у овој држави неподноси, да се славенска племена на балканском полуотоку ослободе и самосталне државе оснују, јер би зраци те слободе могли продрети и у нутарњу зграду аустро-угарску и тако осветлити неприродни одношај, који постоји међ народима у овој монархији. Отуд је то, да се унутарња аустро-мађарска политика преноси на међународне одношаје, нарочито у погледу источног питања. Отуд је, да би аустро-мађарски државници загазила пре у рат против Русије, но што би се дали покренути с Русијом против Турске. Ал' као што рекосмо, Немачка и Италија уз Русију јемче, да неће бити ни једно ни друго, већ да ће Аустро-Угарска остати неутрална. Хоће ли се Андраши-Тиса приволети тој нужди по невољи, или ће силом хтети, да изазову кризу, не на међународном пољу, већ у крилу ове државе саме, то ће показати скори дани. „Лојд“ вели, да одступање Андрашијево у овом времену неби била проста промена личности, већ би то значило промену сустава, што би, по његовом мишљењу наравно, од злокобних посљедица могло бити по ову монархију. Нећемо да довикујемо Андрашији: путуј игумане, јер би нам се могло пребацити, да смо осветљива срца, и ако је осведочено, да наша борба није те природе; ал толико стоји, да ће Аустрија остати бар неутрална за време ове источне кризе, био јој Андрашија на челу ил не. Кад би се по несрећи иначе догодило, онда би се морало узети, да у овој држави не превлађује у одсудним тренутцима општедржавни највиши интерес већ интерес појединих народа, који никако није с оним истоветан.

Резултат је по свој прилици тај, да ће средња Европа стати, па гледати, како пророкова застава тоне у бездну пропасти и како на то место долазе чили народи, који лепшег живота и боље будућности имају. Какав ће пак положај према свему том заузети западна Европа, то се не може за извесно знати. По новинарству се претреса могућност енглеско-руског сукоба. Међу тим се и у самој Енглеској показује у народу струја, која иде против Турака а у прилог славенском ослобођењу. Као што је могућан енглеско-руски рат, тако је исто могућна и погодба с Енглезима на рачун Турске. Спомиње се неутралан појас, који би Енглези присвојили поседнућем Цариграда и неких још позиција на мору. Та је могућност у толико већа, што је с једне стране јак притисак Гледстонове странке на владину политику, с друге стране, што је познат реални правац енглеске политике у опште. Тамо се рачуна, да интерес енглески почиње тек на Босфору, дочим је интерес средње Европе већ на самом Дунаву. Енглеска неће бити вољна, да вади за другог кестење, и тако ће и она остати бар за први мах овог руско-турског рата — неутрална.

Све ће зависити од саме Русије. Ако се ова задовољи тиме, да створи славенске независне државе на балканском полуотоку, а да се не маша Цариграда, бар за сад не, онда ће ствар брзо и без сукоба с Енглеском свршена бити.

Русија је без сумње прва у великом славенском свету, она је славенско средиште по положају, а много више по огромности својој. И садањи српско-турски рат, кад се посматра са тог гледишта, неможе се узети као нека засебна целина, већ само као један огранак великог славенског рата против неверника Турчина. Српство на балканском полуотоку, то је Русији према Турској десно крило у пуном смислу речи. То је десно крило ево већ толико времена у непрекидној ватри са Турчином. По ономе, што учинише дични црногорски соколови за време овог ратовања српског који су крајњи део тог крила и којима се на том крају предаје град Медун у овом часу са свеколиком посадом и опремом, по томе се свему може судити, од колике ће важности бити за руски центрум српско десно крило. Могуће је, да Черњајев с погледом на тај центрум удешава своје операције, што с војничког гледишта у осталом може оправдано бити. Ал и осим тог толико стоји, да је Српство за Русију и у политичном погледу према осталом свету десно крило — десна рука. У интересу Русије лежи, да се том крилу не поломе перје, да Српство из овог рата изиђе ојачано и препорођено. Тако ће Русија стећи себи сигурна савезника и ојачаће свој велеважни положај у Јевропи.

Ако се Русија задовољи за сад с тим великим успехом, да из потлачених славенских народа на балканском полуотоку створи самосталне факторе, који ће се при доцнијим комбинацијама морати у рачун узимати, онда је могуће, да цела ова источна криза прође без даљег сукоба и светског крвопролића. Данашња Европа признаће таки свршен чин, који ће у осталом бити само наставак остварења начела народносног, оног начела, по ком се средња Европа препородила у главном и који се препорођај и југоистоку европском закратити не може.

То ће од Русије зависити, а како ће бити, то је за сад скривено још у тајном крилу будућности скоре.

Српски рат против Турске.

Београд 5. октобра. — Крушевачки округ и Крушевчани са јуначким Козничанима буде многе тешке али значајне успомене у срцу сваког Србина. Из Крушевца је пошла она војска, која је готово сва изгинула у боју на пољу Косову бранећи своју отачбину. Из Крушевца је пошла опет војска да освети косовске јунаке, после пет векова да поврати што је изгубљено и да подигне што је порушено. За нас је овом приликом најважније да знамо географски положај а особито горостасне висове Копаоника с безбројним повијарцима и косама, који сви представљају знатне висине и куда наша војска под командом поручика Лазара Павловића оперира спуштајући се у долину реке Лабе. Са Копаоника а нарочито са места Сувог Рудишта одакле је пошао Лазар Павловић и који прелази преко шест хиљада стопа, види се тужно поље Косово, види се Босна каменита, виде се врхови балканских источних огранака, а види се и китњаста земља Шумадија, одакле је у почетку овога века прво српска слобода поникла. Копаоник је циновски скуп висова и брдоравња који се протежу на далеко на све стране, а к југу се пушта у голе шиљасте висове, преко којих је сада наша војска пролазила, и у оскудици путова, које би било овде тешко направити, морали су се служити само са мерзерима, који су ипак великог успеха имали. Спуштајући се овај млади јунак наш са усташима и трећом класом крушевчана преко кршевитих врлета и висова, имао је доста муке и посла док се пробио и дошао до реке Лабе, која извире из Копаоника код села Требиње а спушта се даље к југу примајући уза се многе потоке и речице и утиче у Ситницу између Приштине и Вучитрна. Даљина њеног тока износи 4 сата, а около ње су настањена многа српска и арнаутска села, а по где где налазе се и Черкези, које је влада турска настанила поред наше границе. Правог пута, као што рекох куда је Лазар ишао нема, но има од Куршумље и код Киселе Бање пресеца Лаб и све поред ње води до Новог Села недалеко од утока ове реке, где се саставља са главним друмом који води од Цариграда и са жељезничком пругом која престаје у Митровици.

Наша војска могла би далеко већег успеха још одавна на овом крају имати, да јој није Арнаута, који сада с Турцима против нас заједно војују. Наша је војска увек држала, да ће наћи у њима помоћи а особито је познати читаоцима Стојанчо Везенко обећавао златне брегове, да ће он само прва пушка да пукне, подићи цео Арнаутлук против Турака. Но ето данас се ми уверисмо са свим противно о овоме човеку. Влада га је српска издржавала, дајући му месечно по 14 дук. а кад се отворио рат дала му је 3000 дук. да му тај повац буде у помоћи подићи нека племена поред наше границе, но он место тога оде у Ниш и преда се староме господару своме Керим-паши, који га постави за бимбашу и ено га данас где предводи турску пашчад. Без сумње би нама испало за руком подићи Арнаутлук, само да смо имали нашег ког човека, који би их подстрекавао против Турске владе и да нас није та кукавица издала. Како су они наклоњени према Србији види се отуда, што су имали тврду веру у кнеза Михаила да би их он ослободио од турског насиља и да би их оставио на њиховом имању, да мирно живе, а они би њему радо данак плаћали, далеко радије, него турскоме цару, који је напустио своје паше и друге чиновнике да их гоне и киње. Смрт кнеза Махаила они су толико жалили, да тугу своју нису крили ни од највећих злотвора својих Турака. Они мрзе па турску владу још одавна, што их тера у војску низам, и с тога их она несме на једном месту млого сместити, јер се боји побуне, а у новије време ово је прешло у огорчење, јер су им ударили велики намет, населивши Черкезе по њиховој земљи и они их несматрају друкчије него као скакавце, против којих ће се дићи само кад згодна прилика дође, што данас и чине палећи им села у одсуству њиховом. Арнаута има православне вере и држе закон као и Срби имајући свако племе свога свеца, по коме неки име носе, а држе их још и данас, па и саме гусле код њих су омиљене и држе као народну ствар.

По природним благодетима Арнаутлук је красна земља, тамо би могло млого којешта да се уради, али они слабо трпе што ново, па сами ништа и неизумевају, а странци опет не смеју да се настањују међу Арнауте, па тако стоји по старом Ко се отима о Арнаутлук, има право, јер се још тамо може леб зарађивати него по другим земљама, али проћи ће доста времена док продре свест о човечанству и међ Арнауте, који су зли и непромењљиви, а обично се зову „љути Арнаути“.

Зли су и осветљиви што горе бити може, а освета се код њих неможе никад заборавити. Ето то су главне црте њиове, због којих нисмо их могли задобити, а особито ако или је турска обећала да их неће више узимати у војску и да ће раселити Черкезе, које они никако не трпе. Но у толико имамо више наде, да ће уз нас пристати онај део Арнаута, што су православне вере, и којих се данас приличан број налази у нашој војсци а велики део њихов саставља усташку чету под Лазаром Павловићем.

Ја сам ово у неколико потеза нацртао читаоцима, да би видели с каквим се тешкоћама географским и етнографским мора наша војска борити да би до своје пожелане цели могла доћи. А сад ћу пропратити сам ток боја и положаја, што га је наша војска на северним висовима Лаба заузела.

Пошто је наша војска под командом Лазара Чолак-Антића одвукла већи део силе турске с овог краја у Куршумље, то је војска под Лазаром Павловићем имала задатак, да се с друге стране изненада спусти са сувог Рудишта ка реци Лаби, које је и учинила са великом издржљивошћу, а не наишавши на непријатеља, који се није ни надао да ће с ове стране бити нападнут, корачала је смело напред. Дошав 28. септембра до близу места оног што пут водећи на Куршумље прелази Лаб, између села Домнице и Качандолд наишла је овог дана на непријатеља који је на противним висовима очекивао нашу војску, сва непријатељска сила састоји се из 600 Арнаута, с којима се борба и одпочела, а трајала је пет сахата и свршила се најпосле бегством непријатељским. И ако су Арнаути насртљиви и не помишљају ни на какву другу ствар, него једино на освету, опет зато нису они толико јуначни, колико се о њима мисли. На отвореном пољу они слабо излазе на мегдан, него из прикрајка, ајдучки, у шуми и иза бусије обично

нападају. Али наша војска знајући њихове мане, гледала је да их изазове на отвореном пољу, што је и било, и немогући одржати мегдан прса у прса морала је тражити спасења у бегству, те тиме оставила нашој војсци да и даље продире. Овом су приликом заузели ванредно згодне позиције и ослободили све српске породице из села: *Марине, Трковице, Мургуле, Житиње, Беле Стене и Растелице.* Необичну храброст у овом боју показали су усташи и Козничани треће класе, а својим вештим маневрисањем и згодним положајем што су га у почетку боја заузели учинили су, да на нашој страни нико не погине нити ко да буде рањен. На страни турској губитци су знатни. И ако је одјек горских мерзера допирао до Приштине и Косовских поља то онда неће дуго проћи а ми ћемо дочекати да ће наша јуначка војска крваво осветити се азијској ордији на пољу Косову за пет векова робовања.

Како је ђенерал *Новоселовски* отишао на Јавор са генерал-штабним пуковницима *Докоторовом, Сименком* и *Тепловом* и српским јунаком *Ђ. Влајковићем,* одма смо се надали да ће и ствар наша на тој страни боље поћи. Новоселовски је један између јуначких официра и љубимца руске војске, па ће брзо задобити и љубав наше војске, а што је у М. Илијћу изгубила, то ће у овоме ђенералу наћи све те врлине. Истина је, да је имао он боја с Турцима 30. сеп. код Равне горе и Смиљевца и отерао их у бегство ставивши им на отпор један и по баталијон противу три непријатељска; али ово је тек почетак па је већ учинио доста напредка. Но ми се потпуно уздамо и надамо се да ће он скорим велике резултате на тој стране извршити. Неки већ знају овде да је он Јавор са свим очистио од Турака, по то се званично непотврђује. (Потврдило се. — У.)

Београд, 6. септембра. Код нас је за ово неколико дана настало живље војничко кретање и на све стране предузимају се напади, који су повољне резултате дали. Ови напади продужаваће се од сад с дана у дан на свима тачкама, како гди, негде ће се то чинити у намери, да се непријатељ истера из нашег земљишта, а негди ће се и продирати у Турску, да не би могао генералисим Абдул-Керим-паша ни од које стране добијати помоћи за своје операције у долини моравској, већ да мора и своју војску употребљавати на одбрану неких позиција и заустављати нашу војску од даљег продирања у турско земљиште. Овим маневрима иде се на то, да се ослаби турска сила у моравској долини, и тиме даде ђенералу Черњајеву прилика, да може брже и боље извести своје операције.

За сад се јавља са Делиграда, да је једно мало оделење наше војске под командом пуковника *Андрејева,* сукобило се са једним оделењем непријатељске војске код места „три Кладенца", Турци су разбијени тако, да су морали у бегству спасења тражити и том приликом заробили смо 47 њихових војника. Осим тога заузели су села *Копљеницу и Николовац,* и у овима доста хране.

Међутим је војска тимочка предузела офензиву на Зајечар и под новом командом пуковника *Медведовског* напредује како се само пожелити може. Он је за неколико дана учинио велике успехе и заузео врло згодне позиције, које држе Зајечар у полукругу опкољен. Утврдивши се од *Планинице до Метовнице* и од *Метовнице до Вражогрнца,* намера му је да нападне на Зајечар с три стране, и ако буде могуће да истом приликом предузме на Вел. Извор, јер Зајечар без њега нема по готову никакове стратегијске вредности. Колико су имале вредности ове позиције што их је пуковник *Медведовски* заузео, види се отуда, што су га Турци јуче напали, да их наново заузму. Но после живе борбе од 4 сата, која се била на висовима *Копите,* гроф *Келер* са једним оделењем наше војске узбио је непријатеља задавши му прилични губитака.

Сад се тек јавља, да је и 26. пр. м. било сукоба на Јавору. Војска турска напала је била на један део наших позиција, и после борбе од неколико сахата, Турци су били не само потиснути, него и нагнани у бегство. У овом боју погинуо је један од врлих наших млађих официра *Раде Гргуров,* родом из Херцеговине, који се у прваштним бојевима одликовао и две ране на левој руци добио. И ако му обе ране још беху незарасле, опет зато није се могао да уздржи, а да не учествује у боју, у коме је славно и погинуо. Слава му и вечан спомен међу нама!

Пушкарања, праћена честом топовском ватром, понављају се скоро из дана у дан, то на једној то на другој тачки преко Дрине. Наши борци дочекују и одбијају живо непријатељске нападе.

Предпрошле недеље одслужен је парастос на Делиграду за погинуле јунаке на бојишту од 16. и 18. пр. м. а после парастоса освећена је застава, коју је московска општина послала српској војсци и у присуству главнокомандујућег ђен. Черњајева предана у руке првом руском формираном батаљону, којом је приликом ђен. Черњајев изговорио ову беседу: „Уручујем ову заставу под обрану ваше части, ваше савести, вашега доброг имена. Тај је барјак освећен у Троичкој-Сергијевској лаври, где је, неколико векова раније, свети Сергије таким истим барјаком благословио великог кнеза Димитрија Донског на борбу против неверних. Овај барјак спремљен је и послан нам је првопрестолном Москвом, где је колеба ваших царева, где је срце и разум Русије. Пођимо за том заставом сви, као један човек, у тврдој нади да ће нам Бог даровати крепости и снаге, да ослободимо своју браћу од турскога ига, као што су наши прапрадеди, под сени истога барјака, ослободили руску земљу од ига татарскога." После тога је била велика смотра над војском и раздавани су ордени онима витезовима, који су се одликовали у последњим биткама.

Београд 8. септембра. ђен. Новоселовски напао је 6. ов. мес. Турке, који су се на Јавору утврдили, и заузео га, отеравши Турке у бегство таке, да се неће моћи ни до Сјенице задржати. На оволики напредак новог команданта ибарске војске што је неколико дана учинио, можемо слободно рећи, да ће се за кратко време наша војска руковати са храбрим Црногорцима. Подробније о овом боју известићу вас сутра.

М. — Београд 6. октобра. *(Напад на Рачу, Бадовинце и Лозницу. Срби на реци Лаби. Битка на Равној Гори. Пораза турска код „Три кладенца". Срби освајају турске позиције на Тимоку.)* На целој нашој бојној линији за потоњи неколико дана било је живљег рада. Ово нарочито ваља рећи за тимочку војску, која је имала доста јаких сукоба са Турцима.

Турци су на Дрини у три маха нападали на нека наша утврђења. Њихов први нападај био је на Рачи. Пуцали су из тешких пољских топова, али командант, који брани рачанска утврђења није на сву ларму и пуцњаву турску ни једним метком одазвао се. Истина и Турци су овом приликом показали доста увиђавности војничке. Своје топове тако су наместили, да њихови метци нису ни допирали до наших шанчева, и ако крупови топови бацају на 6000 метара.

26. пр. м. напали су на *Бадовинце,* са својих утврђења, које подигоше на Бујуклићевој ади. Наша је артиљерија брзо угушила ватру њихових топова. Турци се морадоше у бегству да уклоне са Бујуклићеве аде, као што су се брзо уклонили и испред Раче.

2. о. м. нападали су на Лозницу. Резултат је по Турке био врло рђав. Турци пошто су избацили неколико граната морадоше да се повуку дубље у шуму. Штете у Лозници није било никакве.

Пушкарања на Дрини трају не престано без велике штете по обе стране.

Наша војска која већ од дужег времена стоји на турскоме земљишту, с оне стране Копаоника, под управом свога команданта Лазара Павловића, 28. прошлога мес. продрла је у дубину Старе Србије и заузела је на северној страни све планинске висове, дуж реке Лабе. Река ова извире са једне косе планине Марице, спушта се у правцу југоисточном, и не далеко од ушћа савија на западну страну а испод Вучитрна на два сахата јужно улева се у реку Ситницу.

Срби су у овим планинским висовима затекли 600 Арнаута и са овим Арнаутима отпочета је жестока борба, у први мах само пушчаном ватром. Борба је трајала пуних пет сахата. Непријатељ је напустио све своје позиције. Наша војска продирући гонила је разбијеног непријатеља и освојила је сва села, која су Турци, Арнаути и Черкези, посели. Ово су та села: Растелица, Житиње, Мургуле, Беле Стене, Марине и Трновицу. Наша војска заузела је врло добре позиције. У овоме боју одликовали су се као и пређе војници козничког батаљона III. класе и добровољци, а то су понајвише Срби из Старе Србије. Глас наших топова разлегао се до Приштине, престонице старих краљева српских и до кобна Косова-поља.

Ова наша војска најдубље је до сада продрла у Стару Србију.

4. о. м. на Морави била је већа борба између једног дела наше и турске војске. Војском нашом командовао је пуковник Андрејев. Он је напао непријатеља код „Три кладенца". Борба је била врло јака, а свршила се савршеном поразом турском. Што није остало на бојишту мртво и рањено то је све прегло да бегањем главу изнесе. Турских војника (низама) заробили смо 47, а што је далеко важније, освојили смо два села, која су Турци посели и то Копљеницу и Николовац. У селима овим нађена је велика количина стоке, ране и друге војничке заире.

На Тимоку наша војска учинила је врло лепих напредака под командом пуковника Медведовског који је и досада у свима бојевима осветлао себи образ Срби су заузели тврде позиције турске и то Планиницу, Метовницу и Метовницу Вражогрнце. Нарочито село Вражогрнце, (које лежи северо-источно од Зајечара, на реци Бели) важно је стратегијско место. Турци су покушали да отму ове позиције натраг, усљед чега развила се јака борба дуж свију планинских висова Копите. Гроф Келер, успео је толико, да је на целој линији потиснуо непријатеља.

У овоме тренутку кад вам ове редове пишем, Турци су опет напали на нашу војску, у намери, да освоје изгубљене позиције.

Резултат ћу вам јавити.

— Из *Варшаве* пишу: „Докле се непрестно у новинама о миру говори, овде гледамо на свима ћошковима и крајевима припреме за рат. Војници, добро опремљени, пролазе сваки дан у масама, а ако их ко пита куда путују они одговарају, чисто чудећи се, што их још тако што могу питати „па у Турску!" Али не само овде, но и у целој Русији говори се о рату. Из најсигурнијег извора могу вам јавити, да се у пределима око Дона и Волге спремају адресе у корист Срба. У Орељу и Нижњем-Новгороду сваки батаљун својевољаца добија одело народне војске од 1812. године. На капама носе крст с натписом: „За веру и Словенство". Донски козаци дадоше 1000 својевољаца, атамам Козачки ђенерао Красноковски, известио је у Петроград, да не може више задржавати ратоборну жељу козака. У јужној Русији често се дешава, да сељаци продају своје кожухе, жене накite све у корист Срба. Поједини сељаци и земљу и кућу остављају па одлазе са синовима у бој. И то је од великог значаја, што је руско ратно министарство заповедило гувернерима у Кијеву, Харкову и Одеси, да се не усуде коме дати заграничне путне листове осим добровољцима.

— Из *западне Русије* пишу: „Изгледа да су они кругови, који цео покрет, у корист Словена што се све више показује, руководе, издали нову паролу, која се вољно и с места слуша. Ова најновија парола гласи: адресе цара с молбом за коначно ослобођење Југо-словена од турског јарма. Очевидно се ради око тога, да се јавном мнењу, које се мало без форме показује, овим даде прегнантан израз, а уједно и да се „елементи у вишим сферама", које су за рат, овим потпомогну. Као што чујемо, спремају се такве адресе у свима већим варошима Волхиније, Подолије и Мало-Руске, а нема сумње, да ће наћи без броја потписе. Са овом величанственом демонстрацијом изићи ће прво Москва на среду, а да ће за њом полетети хиљадама адреса, то се само од себе разуме. Најприљежније се ради на жељезницама. Тако сама станица Кијев, може сваки дан 25.000 војника експедирати".

— 5. септ. у *Симферопољу* у (Русији) на предлог владике Јурја, да се учини помоћ нашој браћи Словенима, који гину од варварства турског, скупљено је 1447 руб. 18 коп.

— Кад је 8. сеп. ишла преко Крјукова чета добровољаца, 250 момака донских козака сваки је био окићен зеленом гранчицом. Воз је жељезнице био окићен венцима зеленима, а код фењера велики венац и у њему крст од зеленог цвећа. Искупљени на станици народ с неописаном је радошћу предусрео добровољце. На питање: шта их је покренуло да иду у Србију, један ђорђевски кавалер одговори: „Шта, господо, читаш, читаш и читаш о зверствима турским, који нештеде ни жене, ни децу, жаре, пале, секу и убијају, крсту се часном ругају — даље ни смо могли подносити: хајдмо, кликнусмо да се сукобимо са супостатом. Ми добро знамо Турке од Кавказа и Кримске војне, треба да их мало проучимо. А ви се, браћо, помолите о нама Богу, може бити нећемо се ни вратити." Већина су добровољаца кавалери различних ордена, а једноме су читаве груди окићени орденима међу којима има два св. Ђорђа. Сви су добри и здрави; сви носе своје шапке а на својим коњма. При одласку ваздух је јечао од усклика „ура"! и „живио".

— Из *Кишњева* у Русији одлази у Србију 75 Козака 12. сеп. При поласку им је свештеник после молитве рекао: „Ви идите на свети посао по сопственој вољи, без приморавања да браните православије и угњетену страдајућу браћу, и идете неплашећи се самрти. Већега добра од тога нема; сам је Христос рекао: веће љубави нема од ове, разма ако ко положи своју душу за браћу своју." Требало је видети ове представнике козаштва како су одсудни и скромни; гледајући их сваки ће рећи: „од њих се може оче кивати само добро".

Цетиње 1. окт. 1876. Овде се непрестано баве свиколици дипломатски агенти. Њихова је задаћа повратити мир, а овђе о миру нико и несања. Говори се о примирју којега турска тражи, а са Цетиња сваки дан шиљу се кашете (сандуци) цебане. Турска сила која је била у Подгорицу и која је подкрепљена за време „обустављања нападаја" пријешла је у брда око Спужа и Височице, гђе је битку једну држала упротив војске која је у Пипере била, т. ј. нападала је на Мартиниће, но јуначким отпором Брђана била је сва сила турска обустављена, са њеним грдним губитцима. Истога дана наша војска која је у Кучима, кренула је била на Подгорицу, но када исти дођоше у поље подгоричко, битка се је била окончала и они се повратише натраг. Истог дана Пипери пак у Рогаме имали су оба своја батаљона пређу Морачу и упадну у Веље брдо, отму неколико коња и по раздвоју битке у брда, врате се на своје позиције. Иза тога изашла је једна мисао овђе, која ако се остварити узможе, чућете одовуд таких вести какве се само замислити могу. За сад се план не може износити, али од успеха овог зависи расуло свеколике турске силе у Брда црногорска.

С. П. Котор, 29. септембра 1876. У прошлу суботу 25. тек. мес. било је жестоког боја око Корјенића међу црногорском и турском војском. Ево како је ствар потекла.

Турци окупљени из Требиња и облажњих места у броју од 5 табора ударише у три сахата пред зору на један херцеговачки батаљон, који је ушанчен стојао на путу, пречећи Муктаровој војсци да не би могла тајин унијети.

Говори се, да овај херцеговачки батаљон није појмљиво мотрио путеве, не надајући се, да ће турска војска отуд доћи, пустио је да се приближе Турци до њих, у толико они скочише и просуше ватру пут непријатеља. Друга два батаљона ријечки и његушко-цетињски, који близу бијаху, чујући пушкарање, прискочише у помоћ и стадоше стрјељати непријатеља. Турци видећи да долази помоћ, узмакоше натраг. Црногорски соколови јурише у пећеру за њима, гонили су их и ћерали сјекући до Клобука. Један дио Муктарове војске са Заслапа искочи из шанаца и пође Црногорцима за леђима; али црногорски јунаци храбро одбише и ове, који се повукоше у своје шанчеве.

Од нећеље донешено је овде преко Рисна до 80 рањеника, који су смјештени у предграђе на Мишулић за отпочивање — они који су у снази да могу пут предузети, пошени су у болницама на Његуше и Цетиње. Имамо овде два руска лекара и четири милосрдне сестре, који су пароходом стигли за поћи у Црну Гору, пак овом пригодом задржали су се у Котору, да лијече и његују рањене, премда и наш обћински лекар г. Мартиниш, са највећом брижљивости лијечи и ради око рањеника.

Међу рањеницима, који су овде стигли, јуче се преселио у вјечност један дични јунак по имену Нико Станишин Радоман, с Љуботиња, ријечке нахије. Спровод му је сјајан био — пјело грађанство, четири свештеника са ђаконом, пјевачко друштво „Јединство" учествовало је у спроводу, и унешено тјело покојника у саборну цркву св. Николе, ђе је отпојано опијело. Г. Јован Сундечић познати пјесник, држао је кратку али језгровиту ријеч над покојником. После опијела истим величанственим спроводом, пјевањем друштва „Јединства," остатци бише понешени и сахрањени у наше шкаљарско гробље. „Вјечна му памјат."

ПОЛИТИЧНИ ПРЕГЛЕД.

Из *Букурешта* јављају: Министарство Брајано иде за Русијом. У Букурешту мисле да, ако српски краљевски наслов делом постане, Романија не може заостати, но такођер мора прогласити се краљевином; *тога ради морала би се заокружити Ердељем и Буковином.* Говори се, да су Брајану у Ливадији ове провинције у изглед стављене за то, што пристаје с Русијом у офензивни и дефензивни савез.

„Национал-цајтунгу" пишу из Будим-Пеште: „И у добро извештеним круговима распростиру присталице грофа Андрашије врло чудноване вести. Као што се говори, превладала је војничка странка, особито утицај надвојводе Албрехта, у услед чега је уздрман положај грофа Андрашије. Ради се наиме о питању окупације; министру спољних послова мрска је свака окупација или војничко уплетање, а поглавице војничке странке мисле, да је то неизбежно и да то налаже интерес Аустрије.

Даље се говори, да је преко главе министарства спољних послова углављено споразумљење између Аустрије и Русије, по коме ће Русија сама са саизволењем Аустрије војничку интервенцију спровести. Аустрија пак, вели се, држаће се за сада неутрално. Тврди се, да је гроф Андраши и ову комбинацију одбио, јер он хоће да поступа само у споразумљењу са својима силама — дакле и с Енглеском — дакле одлучно не одобрава ма коју војничку интервенцију, која се не би оснивала на опуномоћењу свију сила... Познато је, да Енглеска неће ништа да знаде за руску окупацију, с тога у бечким дворским круговима *изјавом грофа Андрашија предлог окупације за дефинитивно одбијен сматрају*... Само се по себи разуме — додаје дописник — да не могу јемчити за вероватност ових вести, но оне се шире у најбоље обавештеним политичким круговима и опште се држе за вероватне. Било како му драго, толико је извесно, да је криза у Бечу — било да у савету цара „пријатељи Руса" или мађарски политичари победу одрже — постала акутном, оштром, и може се као сигурно узети да ће већ идући дани донети решење у једном или у другом смислу. Споменуте вести могу бити неосноване, али су значајне као знаци борбе, која се на бечкоме двору између две противне струје за „кулиснама" бије."

РУМУНСКА ВОЈСКА.

По што румунска војска сада тако касно држи своја јесења вежбања, то се с тога опет проносе гласови о томе, да ће Румунија ступити у рат. Знатно је такођер што је на вежбање позвана *сва стајаћа и територијална војска.*

По *„Преси"* саопштавамо овде дата о устројству и количини румунске војске.

У Румунији је заведен општи обранбени систем и војничка дужност траје од 20. до 46. године. Од 20. до 29. године служи војник, према томе како је при жребању извукао мањи или већи број, у *стајаћој* (4 године активно а 4 у резерви) или у *територијалној војсци* (6 година активно а 2 године у резерви). Од 29. до 37. године дужан је сваки, ма да није био у конскрипцији, служити у трима класама *народне војске.* У првој су класи нежењени

људи и удовци без деце; а у другој ожењени људи без деце; а у трећој људи, који су ожењени и имају деце. Од 37. до 46. године служи се у *грађанској гарди* и *земаљској одбрани*.

Стајаћа војска снабдевена је пибодијевим пушкама и пруским острагушама-топовима, а територијална и народна војска има пушке иглењаче и олучене топове.

Стајаћа војска састоји се из 36 батаљона са 33.284 момка, 10 ескадрона коњаника са 2144 м., 16 батерија са 2508 м., 1 батаљона пионира и 1 компанија понтонира са 1561 м.; даље из 1250 момака жандармерије, санитетске компаније са 373 м. управне војске 438 момака. Свега 41.558 момака.

Територијална војска састоји се из 32 батаљона са 36.161 м., 32 ескадрона са 11.585 м., 32 батерије и пионирски кор са 6727 м., Свега 54.473 момка.

Народна војска састоји се из 32 батаљона са 36.161 м., 30 ескадрона са 11.585 м., Свега 47.746 момака.

Укупна румунска војска износи дакле 144.668 момака са 288 топова.

Кад је рат онда се војска дели у *дивизије*. Осим ове три наведене врсте трупа, које су све одређене за рат, има још у варошима *грађанска гарда*, а по сели *земаљска обрана*.

ДОПИСИ.

Београд, 4, октобра. — Српска ће влада свечано одбити понуђено турско примирје од шест месеци, јер види да је то мого бити само производ мујин, а никако стране дипломације, која досад, на толика свирепства и крвопролића турска, не може да се одважи да иде одсудно хришћанским путем. Наша се влада досад довољно показивала попустљива према дипломацији, а све у корист мира за хришћанске народе у Турској. Њој није никад стало до вишег проливања крви, као турским зверовима по Бугарској, Босни и Херцеговини. Турска би хтела за шест месеци да дочека пролеће и да за то време накупи што више азијатски и африкански зејбека и мисираца, а наше нередовно стање продужити, које би било веома осетно и штетно, док је у турској нередовно па било рата или не. Турска на ово примирје ставља и неке услове као да се на конгресу, који је још у зачетку пропао, не пусте посланици Србије и Црне Горе; да целокупност Турска не може ући под питање и да не долазе више Руса у Србију. Не огледали се и овде очито лукавство и вештина њихових усијаних глава, како би завадили дипломацију и још већма замрсили данашњу ситуацију на истоку. Али ми смо данас још толико јаки и чврсти, да се нећемо дати за нос вући од једне у трулежу огревле царевине. За нас је и снама је цело словенство и сав образовани свет, па зар и онда да се предајемо обманама турске политике? Не, повољан мир за све хришћанске народе на балканском полуострову или рат на живот и смрт. То је данас сваком Србину у срцу чврсто урезано.

Са Делиграда јављају, да су Турци 29. п. мес. после подне, покушавали заузети неке позиције, што су их у прошлим бојевима изгубили. Борба се водила на целој линији од Бујимира до гор. Љубеша и код Гредетина. Наша артиљерија није дала турским колонама ступити у пешачку борбу, већ их је одма растерала, који су се повукли са губитцима. Сутра дан 30. пр. мес. Турци су опет покушавали напасти, али их је наша артиљерија одбијала, развивши том приликом жестоку ватру из топова тако, да им гранати пису дали ока отворити, сатирући их немилице. Око подне била је најжешћа ватра из топова и с једне и с друге стране, али из пушака било је пуцњаве само под Гредетина, а на другим местима није. Непријатељ се и овог дана морао повући са великим губитцима. Абдул-Керим-паша налази се са његовим ђенерал-штабом код Мрамора. Са Дрине такођер јављају, да су Турци пре неколико дана покушавају ући преći Дрину, бомбардовали Бадовинце, али су их наши потпуно одбили да се неће више сетити да на том месту покушавају прелазак. Јављају даље, да су 1. ов. мес. напали на наша утврђења код Лознице како би могли преći Дрину, али нису ни ту ништа успели, јер су их још одма у јутру наши топови одбили, без да је код нас било икакови губитака. Том су приликом избацили 13 граната и на саму варош Лозницу, од којих се је само једна упалила и то ван вароши, не учинивши никаква квара. Из Лознице су се житељи иселили, чим су се наши повукли из Бељине. Генерал Алимпић предузеће за који дан опет офензиву, али не код Бадовинаца већ на другој страни.

Велики пријатељ српски г. *Сандвит*, који се још од почетка рата бави у нашој земљи, радећи увек у корист Србије, отишао је пре неколико дана у Ужице да тамошњим страдалницима разне помоћи у оделу и новцу подели и о њиховом заклону за време трајуће зиме постара се. Г. Сандвит понео је са собом у Ужице да страдалницима подели 1.234 памуклије. 210 кожуха, 392 сукње од топлог штофа и 200 пари хаљина (гуњаца и чакшира) од сукна. Г. Сандвит добио је на ову циљ из Енглеске до данас помоћи у новцу свега 3,110 дуката. Међу овим добровољцима највише је послао познати нашем свету енглески историк и ватрени заузимач за нашу свету ствар г. Ед. А. Фриман и то 1.889. дуката, а г-ђица Ирбијева, такође позната са њеног путовања и по турским земљама, послала је 100 дуката. Слава нека је свима овим дародавцима, а нарочито г. Сандвиту, који се брижљиво стара о свима потребама наших патника и пострадалника од овог рата.

Јуче на ноћ дошла је горњом лађом кнегиња Трубецка сестра кнегиње Наталије Шаховске. Заједно са десет милосрдних сестара. Осим ових дошло је још 30 руских својевољаца и 8 официра.

Сутра полази на Делиград српској војсци један кор пешака састављен од руских добровољаца, који су пре три дана дошли и одма добили аљине и остале војничке потребе. Прекосутра полази један кор пешака састављен од донских козака и 40 коњаника са многим официрима ђенералу Новоселову на Јавор.

Београд, 5. октобра. (*Русија, Немачка и Италија одбиле портину понуду за примирје на шест месеци, а и од једномесечног примирја тешко да ће што бити.*) То је данас као најважнији моменат политичке ситуасије у Јевропи. Три државе сложно, руку под руку, раде противу злоумишљаја турских министара. Савез њихов по овоме раду, може се рећи да је отпочео своја делања на истоку Јевропе. Али ово је тек почетак, па је довео све туркофиле у неприлику, како ће се ова велика драма источног питања најпосле решити. Но нећемо дуго чекати и из ове заплетености бићемо на чисто. Време је колебања прошло. Дипломација је источила сву своју снагу да сачува тишину и мир. Све је учињено, али ништа није помогло овој дивљој орди убилаца, која је десетинама хиљада мирних Бугара и небројено још хришћана непоштедно измучила и пакленим мукама касапила, не штедећи ту ни децу, ни жене, ни девојке. Ужас и смрт загрозила је од зверства азијских ордија на богато обдареном балканском полуострву, и ништа се друго не чује до вапај и горке сузе милијона хришћана, који предсмртне погледе своје обраћају на свесловенску заштитницу и покровитељку Русију. Ваздух је препуњен вриске ових петовековних патника, а у срцу сваког Словенина је прекипило и сувише дуго чекано. Први знаци скоре буре већ се појављују на обзорју политичком. Са свих страна почињу се скупљати мутни облаци, који ће загрмети над Цариградом и срушити турско господарство у Јевропи, сломити полумесец са св. Софије, па опет крст часни подигнути. Русија је изустила своју реч, и ако та реч не буде још примљена, сила ће устати да одбрани право, и потпомогнута Немачком и Италијом, кадра ће бити да једном пресече Дамаклов мач, који је толико векова висио над народом хришћанским у Турској царевини. Ток догађаја не може се окренути, било то данас или после неколико дана, све је једно. Сад више није сан, није загонетка; већ све јасно, све одређено. Ето погледајмо, у Грчкој се држе зборови и прикупљају се новци ради оружања, а у народној скупштини подноси се предлог да се сви Грци од 20 до 30 год. наоружају. У Румунији се хитно предузима непрестана асентација. Осим постојеће војске, што је смештена на границама турске царевине, мобилише се 40.000 људи, а још се креће 20.000 да поседне границу. Код нас је изишла наредба мин. војеног, да се све упише способно за војску од 20 до 60 год. без разлике стања и занимања. У граду се мобилише још једна батерија топова и живо се чине спреме за зимско ратовање. Русија је концентрисала своју силу почињући од Црнога мора до аустријских међа. Многа количина хране брзо се скупља. Главни ђенерал-штаб руске војске премешта се из Петрограда у Кијево. Двеста хиљада војника чека заповест сваки час, да пређе преко Румуније. Све је приправно, све је у реду, само да се каже напред; само тај тренутак, па би нам пао грдни терет, који са посестримом Црном Гором више од три месеца готово усамљени теглимо.

Овде се проносе гласови, да у Цариграду влада грдно узбуђење. Хоџе и софте јавно позивају народ да обори владу. Говори се, да су неки од министара пали, а и да је склопљена завера противу Митад-паше. Ово ће бити, ако је истина, као претеча скорим извршењу руске мисије на истоку, и неизбежне пропасти, која Турској грози сада са свих страна. То још није све. Турска је пре неко време наручила у Холандској више топова и многу цебану, а повериоци њезини ставили на све то забрану. И тако данас она несме никакве наручбине чинити на страни, од млогих кредитора, који јој над главом висе. Не огледали се и овде скоро банкротство те труле царевине?

Јутрос око 8 сахата у јутру оде један полк Руса на лађи „Делиграду“ до Смедерева, а одатле српској војсци у моравској долини. На обали беше се искупило млого света да их испрати. Полазак је био величанствен. Пре него што се је лађа кренула, официри, којих је било до 40, а међу њима и четир милосрдне сестре, поскидаше капе и запеваше руску химну: „Боже царја храни,“ коју су и остали војници прихватили, тако, да се орила сва обала савска. Лађа се кренула, а из свих грла викало се: „ура“ и „живио“ све док није лађа заишла за бедеме градске. На лађи је овој однешено много санитарних ствари за моравску војску и неке друмске болнице. Осим тога однешено је много суве рибе и сувог меса за војску. „Делиград“ ће ићи до Кладова да опет доведе 180 Руса, који су јуче прешли из Румуније. Данас је дошло пет руских официра. Сутра иду многи Талијани на Дрину, који су се овде бавили неколико дана док се нису снабдели са свима потребама војничким. Тамо ће се они придружити мајору Гарибалдовом *Згарлину*. Говори се да ће доћи и један ђенерал Гарибалдов по имену *Масини*.

У Русији спрема један родољуб и пријатељ словенске ствари, али коме па жалост нисам могао имена дознати, гарду за краља Милана од 400 људи.

Као извесно могу вам јавити да је било боја јуче у моравској долини и да је по нас врло повољно испао. Такође се зна да је Новоселов одбио 30. септембра непријатеља на Равној Гори и Смиљевцу са једним батаљоном противу три, а борба је трајала 7 сахата, и непријатељ је отеран у дивље бегство. Сутра излази званични булетин, јавићу вам одмах, шта је у правој ствари.

Ђен. Камаров, шеф целог ђенерал-штаба тимочко-моравске војске дошао је јуче у Београд. Говори се да је одазват од руске владе натраг у Петроград, да поднесе извештај о правом стању наших позиција и војничке спреме.

Из Москве послато је 100.000 рубаља на име митрополиту Михаилу, да се употреби у помоћ страдалцима у српско-турском рату. Ову суму новаца послао је комитет руски, коме нека је од наше стране за големе његове труде око пошиљања добровољаца, скупљања новаца, и санитарни ствари, велика благодарност и хвала, а страдалци наши, чији се оцеви, браћа и синови боре за најсветија људска права и слободу потлаченог народа, утешиће се и своје добротворе благосиљаће до неба.

М. — Београд 5. окт. Једном приликом ја сам већ јавио у вашем листу, колико је добра и лепога учинио у опште Србији, наш велики пријатељ Енглез др. Сендвит, а колико је посебице учинио нашој сиротињи за време садањег рата.

Г. др. Сендвит пре неколико дана кренуо се на пут за округ ужички. Он је отишао да се увери на самоме месту, колике су и какве су потребе добегле сиротиње српске. Собом је понео у Ужице 1234 памуклија, (зимње аљине) 310 кожуха, 392 сукње флапелске и 200 пари гуњаца и чакшира од сукна.

Прилози у новцу долазе сваки дан. Са свију страна просвећене Јевропе шаљу се знатни прилози новчани. Као што и сами можете мислити, руски народ предњачи у својој племенитој дарежљивости, за тим долазе Енглези. Осим других прилога једна госпођица Енглескиња послала је данас 150 фун. стерлинга (преко 300 д. ц.) а госпођа *Марија Александровна Рачински* послала је у помоћ сиротињи српској 40.000 франака. Из Италије такође долазе прилози. До сада су послале ове вароши: Милано, Рим, Напуљ и Турин.

Добровољци руски који су пре неколико дана у Београд дошли, кренули су се на пут данас у 7 сахата пре подне, својим командама.

Г. *Петар Рус*, коњички капетан који је пре кратког времена организовао једну легију коњице, преко Јаша и Турн-Северина, дошао је већ у Србију.

Г. *Згаралино*, бивши мајор у Гарибалдијевој војсци „један из хиљаде са Марсале“ (une dei mille di Marsale) сутра полази на Дрину да прими команду над легијом талијанском. Њему за ађутанта одређен је г. Франциско Гаудио, бивши поручик талијански.

За дринску војску одређен је пуковник Бекер.

Крштење престолонаследника биће сада у недељу 10. о. м. Ако до тога дана не дође ђенерал Сумараков на крштењу заступаће Његово Величанство цара Александра, царско-руски генерални конзул г. Кварцов.

Што се тиче преговора о примирију, сваког дана истичу се нове тешкоће. Русија је одбила предлог портин, а то су учиниле и друге силе. Сад је изнешен нов један предлог, за који веле: да има у неколико изгледа да ће се моћи нешто бар учинити с њиме: гарантне силе предложиле су као основу за преговарање о миру, примирије од четири до шест недеља. И Србија је пристала на овај предлог. Али ово још не даје никаква изгледа за успех.

Није више тајна, да заиста постоји нека скривена сила, која кида целу мрежу дипломатских сплетака, којом би хтели дипломате да застру источно питање.

Београд 5. октобра. Са допуштењем надлежне власти и главнога друштва, које се стара за рањене и болне војнике, ради олакшице Руса, који у Србију долазе, основан је при канцеларији друштвеног помоћника у Београду, тајног саветника Владимира Николајевића Токарева, биро за упућивање Руса. Старање о овом бироу примио је на се надворни саветник Јулије Осиновић Шрејер.

Овај биро находи се у згради велике школе на другоме спрату.

Цел је бироу: да води тачан рачун свију Руса, који се у Србији находе; да им по могућству олакшава поштански саобраћај са њиховом родбином; да за руске болнице набавља новине и повремене списе, и у опште да прибавља извештаје о Русима, који су рањени или убијени у биткама противу Турака.

Позивају се сви Руси, који долазе у Београд, да, ако је могуће, одмах другога дана по доласку своме изволе доћи бироу ради уписа у књигу и осталога што је бироу потребно ради постигнућа цели због које је установљен.

Ћуприја 5. октобра. Вароши овој као да је одређено, да посведневно очима гледа добротворне помоћи, које нам браћа са севера указују.

Јуче и данас многе разне ствари и материјал за војску и болнице, које нам великоможна Русија шаље, пренешен је овуд, за Параћин, Јовановац, Ражањ и Делиград.

2. о. м. стигло је овде и 200 руских војника, који су одмах, пошто су се четврт часа одморили, отишли за Делиград.

Прошлог месеца 29. г. Стевча Михајловић овде је пред ноћ стигао и сутра дан походивши болнице отпутовао је. Истог дана приспео је и г. Матић, члан државног савета и члан одбора за страдајуће у српско-турском рату. Од стране друштва указао је многој сиротињи помоћ, обадраравајући их очинским речима, да ће се скоро све поправити и да треба стрпљења имати.

Од неколико дана овд. лекари руски поред лечења и поред осталих услуга, које чине нашим болесницима, почели су да и за прање рубље болесничко плаћају жене. У својим оделењима набљудавају особиту чистоту.

Пуковник артиљеријски г. Милутин Јовановић, рођен у Јагодини 1828. г. који је први топ српски салио 1854. г. 15. септ., јуче је отпутовао за Дрину. Многи пријатељи и поштоваоци његови испратили су га. Њега је овде заступио г. Орешковић пуковник.

Од неколико дана пошта овде долази у 5 или 6 сахата а разноси се тек сутра дан око 9 и 10 сати. Због тога послате су и жалбе противу неупутности овд. поштара г. министру унутрашњих дела.

ВЕСТИ ИЗ БЕОГРАДА.

3. октобра.

— За оних 12-орицу, што су у низамском оделу у београдски град попраћени разумели смо, да су то наши народни војници из округа ужичког и чачанског, који су 20. јула на Илијин дан у битки код Јавора од Турака заробљени и у Цариград одпраћени. Они су добили низамско одело јединствено за то, да их фанатици неби побили и приликом кад је садањи султан управу примио, он их је као своје робове помиловао и одпустио, да могу слободно у Србију ићи, давши сваком по 5 кеса (кеса вреди 100 гр.) путна трошка.

— Шеф главног ђенералног штаба господин Комаров приспео је данас у Београд.

— Из поузданог извора дознали смо, да ће ових дана **млого** руских својевољаца на нарочита два страна пароброда у Београд доћи.

— Ађутант ђенерала Черњајева, који је пре кратког времена у Русију послат, вратио се јуче натраг и данас полази на бојно поље.

— Између 2. и 3. овог месеца приспела је једна руска кнегиња са 9 милосрдних сестара.

— До данас и то: 1. 2. и 3. овог месеца дошла су три транспорта талијанских својевољаца. Живили храбри и поносити синови уједињене Италије.

— Сви својевољци, који су за прошла три дана у Београд стигли, добили су данас војничко одело.

4. октобра.

— Сада у Београду имаде четири легије и то: једна руска, друга немачка, трећа талијанска, а четврта бугарска, које се сада мобилишу.

— Оно черкеско село, гди је јуначки и храбро Киријев погино, наша је војска као што смо извештени, пре неких дана на исто напала, спалила и Турке растерала и тим је Киријева осветила.

— За *Чолак-Антића* разумели смо да се не шали, но да продире, и да је до пре четири дана заузео 6 турских села.

— Наређена је нова рекрутација по целој Србији за попуњење стајаће и народне војске, која се има што пре извршити.

— Разумели смо да је пуковник Милутин прикомандован дринској војски.

— Једна девојка, родом из Херцеговине, која је служила код Јаће Спиридоновића, овд. абације, уписала се у легију јатаганску, добила је јуче војничко одело, које је одма обукла и отишла је између 3. и 4. о. м. на бојно поље. За исту девојку приповедају, да је не само вична оружју, и добар нишанџија, но да је и мушко-одважног срца.

— Разумели смо од једног нашег пријатеља, да су 5000 *Козака* са коњима заједно, пошто су најпре влашку стражу повезали, прешли границу код Кладова и упутили се Делиграду.

5. октобра.

— Из писма једног брата Руса дознајемо, да у руској Безарабији на првој линији до 180.000 Руса за бој спремни стоје, два корпусна ђенерала већ су тамо, а трећи и то за III-ћи корпус очекује се ђенерал Виттенштајн.

— Руска и бугарска легија спојена, данас око 8 сахата изјутра, отишла је у име бога на бојно поље. При полазку из велике касарне ишли су војници у војничку цркву, те се тамо богу помолише.

— Прошле недеље радило је између Београда и Делиграда по 150 и 200 кола дневно, која су

разна убојна средства, рану и одело војничко на бојно поље преносила.

— Сад се спрема немачка коњаничка легија да пође на бојно поље. Од легиониста остали су само још Талијани.

— Ђенерал Протић стигао је са бојнога поља, као што смо разумели, дошао је да изврши неке припреме.

6. октобра.

— Данас око 7 сахата пре подне испратили смо три транспорта Руса са официрима ибарској војсци.

— Јучерашњи Руси и Бугари одпутовали су пароброд преко Смедерева делиградској војсци.

— Разумели смо, да је сада шеф главног генералног штаба, пуковник Докторов.

— Комисија која у Београду људство пописује, у велико ради и попис ће врло добро испасти.

Београдско женско друштво као филијал „црвеног крста", које броји 140 редовних чланица, и које је својим ретким пожртвовањем неоцењиве услуге отачбини учинило у овим тешким приликама, основало је ових дана из своје средине одбор од седамнајст чланица под председништвом гђе Милице Динуловићке, једне између најврснијих и неуморних раденица женског друштва. Овоме одбору, што ми је као чланици познато, постављено је у делокруг дужности, да прима прозбе и по истима решава колико коме да се изда новчане помоћи од оних породица, које су од Турака пострадале. Прозбе се упућују председници одбора гђи Динулковићки.

9. октобра.

— Сад баш полазе неколико часника „призренској" легији, која се прикупља на граници.

— Јуче су неколико депеша са бојног поља приспеле и у колико смо до овог часа разумели, „ибарска војска" предузела је офензиву и једну важну тачку заузела.

— Пошто су скоро сви поменути својевољци на бојно поље отишли, то је данас Београд у нормалном стању.

— **НОВИ САД** 10 окт. У „Истоку" читамо: „Влада је решила, а г. министар војни расписао је нов попис војске од 20—60 година. Старешине квартова у велико су почеле да извршују овај попис. Ми се клањамо овоме наређењу. Што је право, и Богу је драго. Осетило се, да су се и од пописаних млоги на овој или онај начин извукли, па нити иду на војску, нити шта друго привређују, него само бистре политику по Београду, а то су на жалост махом богатији људи; док на против, поједини из сиромашнијег сталежа, војују без измене и излажу се не само опасностима живота, него и свакојаким бедама, које обично бива на граници. Циљ је дакле овога новог пописа, да се сви као синови ове земље, који смо и иначе пред законом равни, изједначимо, па да слошки здруженом снагом сви ударимо на Турке, да их растерамо, отерамо, поништимо. Е у то име боже нам помози!" —

„*Херман Циман* из Манчестра у Инглеској, дошао је пре неколико дана по други пут у Србију и донео је, као што смо извештени до 15 великих кола пуних ствари и хаљина, које су неколико племенитих инглеских госпођа из саучешћа према нашој сиротињи која се у збеговима налази, даровале и опремиле по г. Циману да те ствари невољницима раздели. Г. Циман пре недељу дана био је у Параћину, походио је ондашњу болницу и сам је прегледао рањенике и својим саветом потпомагао је онд. г. лекара. При поласку поклонио је пуна кола ствари за болницу и отпутовао је у својој племенитој цељи у Ћуприју и Јагодину. — Као што смо извештени г. др. Циман спојио се са друштвом „црвеног крста" у Београду, које удружење ми од срца поздрављамо."

„Син покојног Луке Вукаловића, Богдан, и још два Црногорца, стигао је из Русије амо и као што чујемо уписаће се у нашу војску."

НОВИЈЕ.

Из јужне *Тиролске* јављају, да и тамо почињу затварања: тако су затворени у *Риви*, апатекар Канела и књижевник Баруфалди, који су обојица као талијански родољуби познати.

— Из *Букурешта* телеграфишу: Русија склапа конвенцију са румунским жељезницама ради превоза 250.000 војске, тако, да се сваки дан 23,000 људи провезе... На румунској граници стоји велики део руске војске наоружан. Руске жељезнице пуне су војника, по селима и варошима така је врева, као да је већ рат...

— Из *Беча* брзопишу: Енглеска је наговестила, да ће изнети на видик доказе о уговору између Италије и Русије.

Из *Атине* извештавају под 6. (18.) октобром: министар-председник поднеће сутра комори законске предлоге о обвезној војничкој дужности, о сазивању 60.000 људи, о одобравању вапредног кредита од 50 милијона и зајма од 10 милијона ради куповања оружја, подизања друштва и т. д.

— Из *Лондона* јављају: „Тајмс" вели: „Парламенат и земља неће рата ради потпоре Турака. Била би кажњива будалаштина за њихову љубав крв и новац трошити."

Са *Цетиња* јављају, да се заробљени Османпаша, који је на допусту био, вратио натраг на Цетиње.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

СИСАК 15. окт. (Шипуш и друг.) Пшеница долази до нешто односа, а овај ће се још и боље развити кад терети за овамо опредељени стигну и тиме избор за купце већи постане. Ове су недеље домаћи млинари до 1000 цолцента робе покуповали и плаћали су: фину потиску 83 до 84 фунт. пшеницу по ф. 5.60 дочим се бечкеречка око ф. 5.30 а сремска ф. 4.50 на 50 кил.

3/4 жита маполице нема.

Кукуруз је ценом натраг. Данас се држи прва роба око ф. 3,25—30 на 50 кил.

Јечам без знаменитости,

Зоб је у прилично угодном мнењу лепа здрава роба ф 3.75—80 босанска стара ф. 3—20 б. ц.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Сад је баш изишла у српској народној задружној штампарији у Новоме Саду школска књижица:

НЕКОЛИКО НАРОДНИХ ПЕСАМА

за учење на изуст у српским основним школама.

Читаво издање те књиге откупила је:

Српска књижара браће М. Поповића

у Новоме Саду

и тако ће се поменута књижица само у овој књижари добити моћи.

Овај красни извод из збирке српских народних песама на ново је прегледан, по оригиналима поправљен и допуњен, и срп. нар. задружна штампарија рада је српској школи да буде на услузи **овим поправљеним и допуњеним издањем** тих песама, а у **повећаном формату** и угледном облику.

Цена је књизи овој **15 новч** ау. вр. ко наручи на више, добија наруџбину с књижарском придом (рабатом.)

У српској народној задружној штампарији

У НОВОМЕ САДУ,

могу се добити:

ПЕСМЕ дра Лазе Костића; књига I. и II. по 1 ф 80 н.

РУЂИН, роман Ивана Тургењева са сликом пишчевом, превео Владан Арсенијевић; по 60 н.

СЕОСКИ НАТАРОШ написао Панта Поповић, 40 н.

Ко поручи на више од ових књига добиће књижарски рабат 25%.

У наклади А. Пајевића у Н. Саду може се наручити

СРПСКИ БУКВАР

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

са многим сликама.

Буквар је написао г. др. Ђ. Натошевић гл. референат срп. народ. школа

а народно-школски савет прописао га је као обвезну школ. књигу у срп. нар. вероисповедним школама.

Слике у буквару удешене су тако, да деца уче по њима лако познавати поједине гласове, а уједно су те сличице згодне прегледалице за основно цртање.

Цена је 20 н. укориценом у тврде корице. Препродавци добијају на више 15% рабата. Наручује се за готово и по поштанском подузећу код А. Пајевића у Н. Саду.

РЕД ПЛОВИДБЕ

из Новог Сада од 9. маја 1876. почевши.

У Земун: уторником и петком после 7 сати у јутру.

У Земун и Оршаву: средом и суботом у 5сати, по подне.

У Пешту: понедељником, средом, петком и суботом после пола 11 сати пре подне.

У Новом Саду 9. маја 1876. ОПРАВНИШТВО.

Курз бечке берзе 9. (21. окт.)

5% металици	62 —
5% народног зајма	66 25
Државни зајам од 1860 г.	108 25
Акције банчине	810,—
Кредитне акције	146.40
Лондон	124.15
Угарске разтеретнице	62.25
Темишварске разтеретнице	71.50
Ердељске разтеретнице	71.25
Хрватско-славонске разтеретнице	82.—
Сребро	105.—
Ц. кр. дукати	5.94
Наполеондори	9.95
	61.20

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

По одобрењу Његове Светости српског патријарха расписује се стечај на два упражњена места из стипендијске закладе Нестора Димитријевића са годишњом стипендијом од 150 ф. и то за слушаоца ниже гимназије.

Молбеници ваља приложити 1. крштено писмо, 2. сведочанство сиромаштва, у ком ваља да стоји и колико родитељи молиочеви имају деце, 3. школска сведочба од последње две године, 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

У смислу воље оснивачеве првенство на стипендију његову имају синови и потомци браће му Кузме и Ђире, а за тим ученици родом из В. Бечкерека.

По министарској наредби не сме ни један питомац у једно исто време уживати две или више стипендија.

Рок овом стечају траје четир недеље дана од дана кад последњи пут у новинама изађе.

Из седнице књижевног одбора „Матице српске" у Нов. Саду 5. (17.) окт. 1876.

Подпредседник „Матице српске":
Др. М. ДИМИТРИЈЕВИЋ с. р.

А. ХАЏИЋ с. р.
секретар. 2—

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на упражњено учитељско место у Павлишу.

Годишња плата је у готовом новцу 500 фор. авр. слободан стан, састојећи се из 2 собе, 1. предсобља, 1. кухиње, и 1. коморе, 1. подрума и 1. штале, тако исто и из 1. простране баште.

Осим тога ужива учитељ 1/4 ланца леје и 4 ланца ораће земље, на који ће 4 ланца он сам државну порезу плаћати имати.

У дужност учитељу спада: перовођство у свима седницама црквене општине, даље појање у цркви и обучавање школске деце црквеном појању.

Просиоци имају своје молбенице за три недеље дана од првог уврштења овог стечаја са нужним исправама потписаноме приносити.

У Павлишу 1. октобра 1876.

ВАСА ГВОЗДЕНОВ с. р.
3—3 председник црквене општине.

СТЕЧАЈ.

Од стране градског магистрата у Земуну распису се стечај ради попуњења упражњеног места варошког капетана до 10. новембра 1876. по нов. кал.

Са истим местом скопчана је годишња плата од 1000 ф и станарина од 200 фор., као и право на мировину, која за јавне чиновнике постоји. Захтева се подпуно знање немачког и српско-хрватског, по могућству и мађарског језика у писању и говору.

Потражиоци истог места нека дакле изволе, своје са доказима подпуне способности, моралног и политичног владања снабдевене молбенице путем надлежне власти, до реченог рока овом магистрату поднети.

На закасњене молбенице неће се обзир узети.

Намештање је по потврђеном избору од стране ц. кр. главног заповедништва прве године провизорно.

Градски Магистрат у Земуну 6. октобра 1876.

ЈОВАНОВИЋ
подградоначелник.

И. ПАВЛОВИЋ
велики бележник.

Concurs.

Vom Semliner Stadt-Magistrate wird zur Besetzung der in Erledigung gekommenen Stadthauptmannsstelle der Concurs bis inklusive 10. November 1876. hiermit ausgeschrieben.

Mit dieser Stelle ist der Gehalt jährlicher 1000 fl. nebst den Quartier Äquivalente pr. 200 fl. so wie die für öffentliche Staatsbeamte bestehende Pensionsfähigkeit verbunden und erfordert die vollkommene Kenntniß der deutschen und serbo-kroatischen wo möglich auch der ungarischen Sprache in Wort und Schrift.

Bewerber um diese Stelle wollen daher ihre mit den Zeugnissen über absolvirte Studien, dann über das moralische und politische Verhalten beziehungsweise mit den Qualificationstabellen über ihre Befähigung, — belegten Gesuche, im Wege ihrer zuständigen Behörden bis zum obigen Termine diesen Magistrate überreihen, weil auf verspätete Gesuche keine Rücksicht genommen wird.

Die Wahl wird vorerst dem k. k. General-Kommando als Grenz-Landes-Verwaltungsbehörde zur Bestätigung vorgelegt.

Die Aufstellung ist im ersten Jahre provisorisch.

Vom Stadt-Magistrate Semlin am 6. Oktober 1876.

Vice-Bürgermeister
Jovanović. 3—3

Obernotär
I. Pavlović.

У књижари браће Јовановића

У ПАНЧЕВУ

Могу се добити све готове

Тискарије

За школе, црквене и политичне општине

Записници

крштених, венчаних, и умрлих и изводи из њих а и остале сваковрсне тискарије, као: рачуне, циркуларе, позивнице, посетнице, објаве, подвозне листове и све друге израђује наша ваљано уређена

Штампарија

брзо и укусно, а по цени умереној. 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место учитеља за III. и IV. српски основни разред у Шиду са годишњом платом од 450 ф., слободан стан и од погреба 50 нов.

У дужност учитељску спада му и појање у цркви.

Молитељи за ово место имају своје молбе са нужним прилозима у року од две недеље, рачунајући од дана првог оглашења на подписани одбор приносити.

У Шиду 5. октобра 1876.

1—3 ШКОЛСКИ ОДБОР.

КУВАР ИЛИ КУВАРКА

који би се смели подухватити да готовејела у првој гостионици на Цетињу у Црној Гори, где долази најотменија публика из целе Европе — нека се што пре уз своје услове обрате усмено или писмено на администрацију овога листа. 1—3

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Моју кућу под бројем 61. састојећу се из 4 собе, 1 кујне, штале, шупе и шпајса — скупа са 24 ланца ораће земље и 1/4 ланца детелинске баште, продајем из слободне руке.

Даља условија се код мене чути могу.

У Орловату 15. октобра 1876.

2—3 **Михаил Стојанчевић.**

Шпецерајска и мешовита трговина

ПАЈЕ АРСЕНИЋА

у Илоку

потребује једног шегрта. 1—6

Спецерајска, материјална и са бојама трговина

ПАВЛА КЕКЕЗА

у Вел. Бечкереку „код Ленгера."

Јављам поштованој публици у Вел. Бечкереку и околини, да сам се етаблирао на овдашњој пијаци и препоручујем се са уверавањем, да ћу се трудити, да моје пошт. муштерије у пуној мери добрим есапом и јефтином ценом задовољим. Са овом радњом спојићу и књижарску радњу, како би растуривање ваљаних књига и у овом крају српства потпомагао.

С поштовањем
2—3 ПАВЛЕ КЕКЕЗ.

ПРВО СРЕМСКО

ВИНАРСКО ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

У ИЛОКУ,

препоручује изврсно доброг сремског бермета (пеленаша) 1 хектолитер 20 ф. са грожђем, — одточен чисто без грожђа 32 ф. хектол без бурета, изван тога препоручујемо наше добро сортирано стовариште сваковрсног доброг сремског вина, шљивовице и правог винског сирћета. На захтевање шаљемо ценовнике. 2—4

ЗА ЖЕНСКЕ

КУРЈУКА

$2\frac{1}{2}$ ф. комад и $5\frac{1}{2}$ ф. лепши

од чисте косе риф дугачки, свакојаке боје на захтевање по мустри шаљем per Nahnahme. Адреса: **N. Danilovacz**, Friseur IX. Bezirk Althangasse 11. Wien. 4—5

СРПСКА НАРОДНА ЗАДРУЖНА ШТАМПАРИЈА

У НОВОМЕ САДУ,

израђује лепо, јефтино и брзо свеколике штампарске послове, као:

ЗА ТРГОВЦЕ И ТРГОВАЧКЕ ОДНОШАЈЕ:

писма, рачуне, ценовнике, подвозне листове, објаве, извештаје, обвезнице и све **остале формуларе** на свима језицима, који се употребљују у разним приликама.

ЗА ПОЛИТИЧНЕ И ЦРКВЕНЕ ОПШТИНЕ:

ЗАПИСНИКЕ, ОКРУЖНИЦЕ, ВЕРОВНИЦЕ, и КЊИГЕ

од најмањих до највећих формата, судске и одборске позиве, извештаје и разне објаве, порезне књижице и цео остали канцеларијски материјал:

за **поједине књижевнике издаваоце** и **књижевна друштва** на свима књижевним језицима

ДЕЛА, ЛИСТОВЕ, ПОВРЕМЕНЕ СПИСЕ
И СВЕ УМНЕ ПРОИЗВОДЕ.

ВИЗИТКАРТЕ у разној величини 100 ком. по 1 фор.
КОВЕРТЕ са натписом 1000 ком. 3 ф. 50 н.

Уједно се јавља нашим црквеним општинама да су готови

НОВИ МАТРИКУЛАРНИ ТАБАЦИ НА ПРОПИСАНОЈ ХАРТИЈИ

и могу се добити 24 табака по 1 фор. 25 нов.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију." Српска народна задружна штампарија.